

civitatum et oppidorum reparatione conserventur. Tabernatores vero singuli ceruisiam coquentes a quolibet vase mensurae civilis per unum grossum alias iuxta antiquam consuetudinem. Coctam vero a dominis tam spiritualibus quam saecularibus ad propinandum recipientes non secus quam si advecticiam propinarent ratione ipsius contributionis per sex grossos solvent. Item a medio vase vini alias polkuffek florenus unus cum quadrantibus triginta solvendus. Item a vase vini dicti dreling duo floreni cum sexaginta quadrantibus. Item a maiori vase vini quod foder vocatur, per tres florenos cum nonaginta quadrantibus. Item a quolibet barili malmatici muscatellae vel vini italici unus ort cum septem ternariis solvatur. A barili vero simplicis vini duo grossi solvantur cum duobus ternariis. A ceruisia advecticia sive externa Swidnicensi¹, Glogouiensi, Thessnensi^m, Bernouiensi et alia quacumque a quolibet eius vase duo grossi solvantur. Et quicumque prius non soluta exactione praefatam ceruisiam vinum, medonem, malmaticum et alium quemcumque potum ex predictis vendere et propinare in fraudem Reipublicae praesumpserit, totum illud in quo fraudem commisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet et ad paenam regalem solvendam quoties id fecerit, obligabitur. Capitaneusque loci in tales omnes et singulos fraudem eiusmodi committentes animadversionem debitam veritate rei cognita non habens respectum ad quempiam irremissibiliter exequatur. Tributum autem civile szosz dictum simplex duntaxat solvi debet, cuius dimidium pro rata festi sancti Michaelis [29 IX] continuando eandem ratam usque ad festum sanctae Hedugis [15 X] dimidium vero pro rata festi Trium Regum [6 I] continuando eandem ratam usque ad festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli [25 I], sub paena dupli conferetur et solvetur. Ad quam quidem exactionem colligendam diligenter et fidelite exigendam in ipso palatinatu seu terraⁿ et districtibus eius generosum^o constituimus.

Vobisque omnibus et singulis quorum interest mandamus, quatenus praefato exactori sive ab eo substituto de ipsa exactione ducillorum et civili szosz^p dicta respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei eos qui rebelles et negligentes erunt et quos ipse exactor deferet per pigrationes solitas ad solutionem huiusmodi exactionum compellatis sub paenis Nostris contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis, et pro gratia Nostra non aliter facturi.

Datum Piotrcoviae in Convectione Generali sabbato postridie festi sancti Jacobi Apostoli [25 VII] anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo^q, regni vero Nostri vigesimo primo^f. Ad mandatum Sacrae Maiestatis Regiae proprium.

IV LITERAE RATIONE EXEQUUTIONIS^a

Zygmunt August, z bożej miłości król polski, wielki książdz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki etc. pan i dziedzic, oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, którym to wiedzieć należy. Ponieważ między inszą exekucją, której się nam posłowie od Rycerstwa koronnego na tym Sejmie za obowiązany naszym listownym są napominali, tego napielniej^b u Nas prosili, abyśmy do tego przywiedli te Rady Nasze i inne poddane, którzy dostojenstwa, urzędy i imiona Nasze królewskie przeciwko prawu i statutom koronnym dzierżą, żeby to wszystko^o puścili. Napomnieliśmy te wszystkie, którzy na ten czas przy Nas byli, aby oni raczej sami z siebie to złożyli, a mianować się nie dopuścili^o. Ale gdy wszyscy tak twierdzili, iż się w tym nie czuli, aby co inaczej jedno za prawem dzierżeć mieli, pozwoliliśmy tego posłom ziemskim, aby oni Nam opowiedzieli te^e, o którychby to rozumieli,

¹ Schnidnicen[si] MK, t. 79. ^m Thesschnen[ci] MK, t. 79. ⁿ W obu tekstach pozostawiono dalej wolne miejsce. ^o Pozostawiono okienko dla późniejszego wypełnienia nazwiska. ^p schoss MK, t. 79. ^q WMK, t. 79: MDL^o. ^r W MK, t. 79: XXI.

^a Tytuł ten w MK, t. 78 znajduje się na k. 427v, zapisany inną ręką niż tekst rozpoczynający się na k. 428. U J. Szujskiego w SRP, t. I, s. 298 tytuł ten brzmi: 1550. Literae ratione exequutionis (dalsze odmianki w wydawnictwie Szujskiego oznaczone tu są skrótem: Sz). ^b najpilsniej Sz. ^c Tu i poniżej w Sz: wszystko, tych wszystkich. ^d dopuścili Sz. ^e tych Sz.

izby co przeciw prawu ^fdzierżeć mieli. Albowiem^f My i prze[z] młodość Naszą i prze[z] to, iżeśmy nowo Naszą sprawę koronną wzięli, wiedzieć tego nie możemy. Co na się przyjąwszy posłowie, mianowali ich wiele, tak tych którzy przy Nas są, jako i tych których nie masz, o których to rozumieli, iżby dostojęństwa, urzędy i imiona królewskie przeciw prawu dzierżeć mieli. Na co aczkolwiek ci, którzy przy Nas są, to opowiadali, czym okazać chcieli, iż to co im jest przypominano, słusznie dzierżą. Abowiem przypominali zasługi swe i przodków swych^g przeciwko przodkom Naszym i Rzeszy Pospolitej Korony tej, i na prawa a statuta i na przywileje, które się mieć mienili, odzywali się. A wszakoż posłowie napominać Nas pilnie nie przestali, abyśmy już skuteczną exekucję tym rzeczom^h uczynili i wedle obietniceⁱ Naszej i obowiązku. Na cośmy się długo rozmyślali, przestrzegając tego, abyśmy w czym prawa pospolitego nie obrazili, powinowactwu i obowiązkowi Naszemu dosyć nie czyniąc albo mimo prawo czyje co skazując. A tak za dobrym rozmysłem Naszym tęsmy nabezpiecniejszą^k drogę do tego obrali, albowiem wezwawszy posłów od Rycerstwa opowiedzieliśmy im, iż rozumiemy to być powinowactwo Nasze czego się Nam napominają, abyśmy prawa i statuta koronne w słuszną exekucją wstawili. A dla tego chcemy powinowactwu Naszemu dosyć czynić. A to coby było prawu pospolitemu i statutom koronnym przeciwnego, ku temuż prawu przywieść i w swą miarę wstawić. Ale iż wszyscy ci, którzy to są od nich mianowani, ktemu się nie znają, aby co przeciwko prawu dzierżeć mieli, i owszem prawem się a statutem i przywilejami^l, na które się wołają^m [i] bronią, nie godzi się Nam nic czynić, dokąd obron ich wysłyszawszyⁿ, u siebie nie poważymy. Dlatego^o za rzecz potrzebną być się Nam zdało, jakożeśmy to tak należeli i znajdujemy: abyśmy to na blisko przyszły Sejm Koronny odłożyli, który około roku dalej albo bliżej złożyć będziemy^p winni, przed dokonaniem roku tysięcznego pięćsetnego pięćdziesiątego pierwszego. Na który to Sejm wszyscy będą powinni prawa, statuta, przywileje i inne obrony swoje znieść, którymiby okazać mogły, iż te dostojęństwa, urzędy i imiona królewskie, które są namienione jakoby przeciwko prawu dzierżone były, sprawiedliwie, słusznie i prawnie dzierżą. A My tam na onym Sejmie bez wszelkiej trudności i zaniedbania ku temu przywieziemy, iż ci którzy słusznych obron na dzierżenie dostojęństw, urzędów i imion królewskich, nie będą mieć mogli, puścić je i z nich [z]stąpić^q winni będą. A iżby ta rzecz omieszkania jakiego sprawom pospolitym i innym nie czyniła, obiecaliśmy im to słowem Naszym królewskim i natośmy wiarę Naszą obowiązali i należeli, jakoż i obiecujemy się i znajdujemy tym to listem, iż to wszystko, cośmy wyżej mianowali, na blisko przyszłym Sejmie w powiną exekucją wstawimy, ani tego dopuścimy, aby kto przeciwko statutom a prawom koronnym i przywilejom dzierżeć co miał. A tej to takowej exekucyje na dalszy czas odkładać nie będziemy, ale jej na tym blisko przyszłym Sejmie słuszny a powinny koniec uczynimy. W tym jedno mianowicie ostrzegając, iż ci, którzy to na tym Sejmie byli mianowani, będą powinni na ten przyszły Sejm kłaść listy, a których nie masz tu, ci pozwani będą. A co się dziedzictwa dotyczy^r, na to żaden listów albo przywilejów kłaść nie będzie winien, i owszem w tej mierze wedle statutow ^sMDXXXII et MDXXXVIII^s mocnie zachowan każdy być ma. A ku większej^t pewności i świadectwa niniejszy list napisacieśmy rozkazali i Naszą pieczęcią zapieczętować. Który jest dan i pisań na Sejmie Walnym Koronnym w Piotrkowie w sobotę dnia świętego Anny świętej roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego pięćdziesiątego [26 VII 1550], królestwa Naszego dwudziestego pierwszego^u. **Sigismundus Augustus Rex subscripsit.**

^{f-f} dzierżyć mieli, albowiem Sz. ^g swoich Sz. ^h rzeczo Sz. ⁱ obietnicy Sz. ^j albo Sz. ^k najbezpieczniejszą.

^l przywilejami Sz. ^m wolną &. ⁿ wysłuchawszy Sz. ^o I dla tego Sz. ^p będziemy Sz. ^q W rkps. MK: sthepicz.

^r dotyczy Sz. ^{s-s} 1532 i 1538 Sz. ^t większej Sz. ^u pierwszego Sz.